

De Republiek der Verenigde Nederlanden

Stadhouder en regenten

200 jaar geleden was Nederland een republiek. Nederland bekleedde een sterke positie, denk maar aan de VOC. Maar de problemen stapelen zich op en de mensen komen in verzet.

Koningin Beatrix, koningin van Nederland sinds 1980. Een waardig staatshoofd. Dat maakt indruk, ook in andere landen. Nederland is een Koninkrijk, maar Koninginnen en koningen zijn er pas twee eeuwen in Nederland.

Daarvoor was ons land een republiek, zonder koningen dus... Die republiek bestaat uit provincies. Iedere provincie heeft haar eigen bestuurders, het zijn regenten. Samen zitten ze in de Provinciale Staten, het bestuurlijke orgaan van de provincie. De provincies vormen samen de republiek der verenigde Nederlanden.

De provincies hebben allemaal hun eigen regels en wetten, maar als republiek werken ze samen. Naar buiten toe komen ze over als één staat. Als er oorlog wordt gevoerd zijn ze één en op het gebied van de buitenlandse politiek voeren ze een eendrachtig beleid. Daarvoor komen de afgevaardigden van de Provinciale Staten samen in Den Haag. Daar vergaderen zij samen als Staten Generaal.

De Republiek is klein, maar zeker niet onbelangrijk. Er wordt flink gehandeld door de Nederlanders. De Verenigde Oost-Indische Compagnie maakt veel winst. Dat maakt de Nederlanden welvarend en dat geeft ze aanzien in Europa.

Maar er komt een eind aan die gouden tijd. Eind 18e eeuw gaat het economisch slechter met de Republiek. De handel neemt af en de winsten zijn kleiner.

Er is oorlog met Engeland. De Engelsen hebben een machtige positie overgenomen en dulden geen Hollandse concurrentie op zee. Engelse schepen blokkeren de Nederlandse havens aan de Noordzee. Geen VOC schip kan de haven meer uit. Er is geen handel, geen werk...het is crisis. Wie kan het land redden? Veel mensen kijken naar stadhouder Willem V.

Willem V van Oranje Nassau is stadhouder de hoogste positie in de Republiek. Een functie die hij krijgt door erfopvolging. In dienst van de Provinciale Staten, die hem kiezen als stadhouder...Willem V is geen koning maar toch heeft hij veel aanzien. De Stadhouder leeft als een vorst in Paleis Huis ten Bosch en het Loo.

Willem V is voor velen de aangewezen man om het land er weer bovenop te helpen in deze tijden van rampspoed. Maar hoe moet hij dat doen?

Hij heeft macht... natuurlijk, maar hij is ook dienaar van de regenten in de Staten. Hij moet knopen doorhakken, maar kan de regenten daar in niet passeren. En het gaat hem bepaald niet gemakkelijk af. Echte belangrijke besluiten neemt hij niet...

De regenten vinden het eigenlijk wel prima dat Willem V zo besluiteloos is. Het geeft hen de vrijheid om hun eigen positie te versterken. Hun voornaamste doel is alles te houden zoals het is. Het bestuur, de goede baantjes, alles moet bij de regenten blijven. Willem moet daar

voor zorgen. Als beloning mag hij zijn luxe leventje leiden, in het paleis en zich daar wanen als koning. Zo verandert er weinig in een tijd dat het land in oorlog is en afglijdt naar bankroet.

En de gewone mensen, net zo min als de gegoede burgers kunnen daar niets aan veranderen. Bij veel burgers groeit de frustratie. Ze lezen kranten en boeken over intellectuele onderwerpen. Zij hebben nieuwe ideeën over goed bestuur en willen die graag uitvoeren. Zij hebben niets met de oude elite en hun vertegenwoordiger, stadhouder Willem V, ze komen in verzet.